

Constantin SIMION

ORTOGRAFIA ȘI ORTOEPIA UNOR CUVINTE STRĂINE

*La sugestia mai multor cititori publicăm un scurt dicționar de cuvinte străine, întâlnite frecvent în limbajul actual. Pentru a înlesni utilizarea lui, precizăm că barele oblice din paranteze indică silabația, iar vocala îngroșată și subliniată indică accentul. La cuvintele monosilabice nu a mai fost marcat accentul. În cazul unor cuvinte cu ortografie deosebită s-au făcut și precizări de natură morfologică (de exemplu, **intermezzo**; pl. **intermezzi**), iar pentru unele cuvinte cu dublă ortoepie s-au dat ambele variante, precizându-se cărei limbi îi aparțin (de exemplu, **joule** – engl. giul / fr. jul).*

A

à contrecœur [a-contrcör] – împotriva inimii sau propriei voințe
adagietto [a/da/gi/e/to] – (muz.; ca indicație de execuție), mai puțin lent decât adagio
affetuoso [a/fe/tu/o/zo] – (muz.; ca indicație de execuție), cu sentiment, expresiv
alură G.D. art. **alurii**, pl. **aluri** [a/lū/ră] – 1. înfățișare, umblet, mers; 2. mod de deplasare a unui animal
allegretto [a/le/gre/to] – (muz.; ca indicație de execuție), vioi, repejor, mai puțin grăbit decât allegro
allegro [alegro] – (muz.; ca indicație de execuție), repede, vioi, vesel
amoroso [a/mo/ro/zo] – cu gingășie, cu multă căldură
azerbaidjan, pl. **azerbaidjeni** [a/zer/bai/gean] – locuitor din Azerbaidjan

B

bacon [beicăn] – costiță de porc dezosată sărată și afumată tăiată în felii subțiri
badminton [bedminton] – joc sportiv asemănător tenisului
base-ball [beiz-bol] – joc sportiv american
best-seller [best-se-lăr] – carte foarte bine vândută
bitter [bițăr] – băutură amăruie

blazer [bleizăr] – jachetă bărbătească din stofă sau catifea cu buzunare aplicate
bleu [blö] – albastru-deschis; azuriu
bleumarin [blömarin] – albastru-închis
blues [bluz] – melodie lentă, dans lent al negrilor din America
bluf [blöf / blaf] – acțiune făcută în scop de inducere în eroare, lăudăroșenie
blue-jeans / blugi (pl. tantum) [blu-gins] – pantaloni confecționați dintr-un material rezistent
body guard [badigard] – 1. gardă personală; 2. agent de pază
boom [bum] – 1. perioadă de avânt economic; 2. ridicare rapidă și mare a valorilor pe piață
bos, pl. **boși** [bos] – șef
bowling [bauling] – joc de popice practicat pe o pistă modernă cu dispozitive automate de colectare și de amplasare a popicelor
brainstorming [breinstorming] – asaltul creierului
brandy [brendi] – 1. coniac; 2. rachiu
bridge [brigi] – numele unui joc de cărți care se joacă de patru persoane cu 52 de cărți
briefing [brifing] – reunire a unui grup de lucru pentru a defini obiective, metode etc.
broker [brocăr] – agent de schimb
browning [brauning] – revolver cu încărcător automat
bruxellez [bruselez] – locuitor din Bruxelles
building [biilding] – clădire modernă de mari dimensiuni
business [biznis] – afacere
businessman, pl. **businessmeni** [biznisman] – om de afaceri
byronian [bai/ro/ni/an] – referitor la opera scriitorului englez Byron

C

cabernet [caberne] – soi de viță-de-vie cultivat pentru producerea vinurilor roșii, de calitate superioară
café-frappé [cafe-frapce] – cafea rece cu înghețată, frișcă și alcool
cambodgian, pl. **cambodgieni** [cambogian] – locuitor al Cambodgiei
camping, pl. **campinguri** [chem-ping] – loc special amenajat cu căsuțe pentru turiști și pentru instalarea corturilor
capriccioso [ca/pri/cio/zo] – (muz.; ca indicație de execuție), cu schimbări neașteptate de ritm, de nuanțe etc.
cash [cheș] – bani gheață, bani peșin
chardonnay [șardong] – soi de viță-de-vie care produce vinuri dulci
charleston [cearls-ton] – 1. oraș din S.U.A.; 2. dans american de salon cu mișcare rapidă

comme ci comme ça [comsɨcomsa] – așa și așa

copyright [cɔpirait] – drept legal, exclusiv de reproducere

contre-jour [contrjʊr] – efect optic datorat luminării unui obiect din partea opusă aceleia din care îl privim

cottage [cɔtigi] – căsuță, vilă

cow-boy [cəu-boi] – păzitor de vaci în America de Nord

cozeur, pl. **cozeuri** [cozör] – persoană care vorbește cu ușurință, știind să întrețină o conversație plăcută

D

dancing, pl. **dancinguri** [dānsing] – local de petrecere unde se dansează

design [dizain] – disciplină care se referă la estetica obiectului de serie

designer [dizainer] – specialist care activează în domeniul design-ului

diesel [dīzel] – motor cu ardere internă

display [displei] – 1. dispozitiv de vizualizare folosit ca periferic la calculatoare; 2. un fel de ecran de televizor

E

einstein [ainštain] – unitate de măsură pentru fluxul luminos

F

fairplay [ferplei] – joc corect, regulamentar, sportivitate

feedback [fīdbec] – conexiune inversă, retrocontrol

flash [flaș / fleș] – în cinematografie, plan foarte scurt

flashback [fleșbec] – 1. în cinematografie, inserție care înfățișează o scurtă acțiune secundară plasată în trecut; 2. secvență retrospectivă intercalată într-o operă literară

freudism [froidism] – concepția psihologică a lui Sigmund Freud și a adeptilor săi / psihanaliza

G

gigoletă, pl. **gigolete** [jigolėtă] – fată foarte tânără, fetiță

gigolo [jigolo] – bărbat cu moravuri dubioase

goal-keeper [goulchipăr] – portar

grazioso [grațiozo] – (muz.; ca indicație de execuție), lejeră și grațioasă

grimeur [grimör] – specialist care se ocupă cu grimarea actorilor, machior

grimeură [grimöră] – specialistă în grimarea actorilor

H

hamburger [hamburgăr] – chiftea plată care se servește friptă și pusă într-o chiflă

happy-end [hepi-end] – epilog fericit al (acțiunii) unei opere dramatice, cinematografice

hidalgo [idalgo] – titlu purtat, în evul mediu, de unii nobili spanioli

high-life [hailaif] – înalta societate

hi-fi [haifi / hīfi] – înaltă fidelitate

hobby [hɔbi] – ocupație favorită a cuiva în afara profesiei

honoris causa [ho/ŋo/ris cəu/sa] – (despre titlul științific de doctor) onorific

I

ignoratio elenchi [ignorațio elenchi] – eroare logică constând în substituirea involuntară sau sofisticată a tezei de demonstrat print-o altă teză

intermezzo, pl. **intermezzi** [intermezo] – 1. (muz.) divertisment muzical; 2. episod orchestral; 3. mică piesă instrumentală

J

jab, pl. **jaburi** [geb] – lovitură repetată la box, plasată în regiunea nasului

javanez [iavanegz] – locuitor al insulei Java

jeep, pl. **jeepuri** [gip] – tip de mașină mică, de campanie

jiu-jitsu [jiu-jitju] – gen de lupte în stil liber de origine japoneză

joule [engl. giul / fr. jul] – unitate de măsură a energiei

judo [giudo] – sport originar din Japonia

judocan [giudocan] – sportiv care practică judo

juntă [hüntă] – denumire dată în țările iberice și latino-americane unui grup de insurgenți care cucerește puterea în stat prin forța armelor

K

karate [carate] – metodă japoneză de luptă care folosește în atac sau apărare mișcări rapide și violente, fără a apela la vreo armă

ketchup [checiăp] – sos picant preparat din suc de roșii, oțet și mirodenii

killer [chilăr] – ucigaș

kitsch [chīci] – 1. artă de prost gust, pseudoartă; 2. obiect decorativ de prost gust

know-how [nəu-hau] – ansamblu al informațiilor și al experienței privind un nou proces tehnologic

L

lacrima-Chirsti [la^{cr}ima-cr^{is}ti] – vin muscat, alb și foarte limpede, care provine din viile de la poalele Vezuviului

lady [le^{di}] – 1. titlu dat în Anglia soției unui lord sau a unui cavaler; 2. epitet dat unei femei distinse, manierate

leasing [li^zing] – sistem de finanțare a investițiilor, constând din închirierea de materiale, mașini de la societăți specializate

lied, pl. **lieduri** [li^d] – compoziție muzicală (vocală) cu caracter liric, făcută pe textul unei poezii scurte

lobby [lobi] – (în sintagma „a face lobby”) influențare a parlamentarilor

lobbyism [lobjism] – sistem de influențare a funcționarilor superiori de stat sau a parlamentarilor de către anumite grupuri de afaceri

lock-out [loc-aut] – închiderea unei întreprinderi și concedierea în masă a muncitorilor pe termen limitat pentru a-i forța să accepte anumite condiții

loggia [logia] – 1. galerie exterioară încorporată unei clădiri; 2. construcție independentă servind și ca tribună

M

maestoso [maestozo] – (muz.; ca indicație de execuție), cu măreție, solemn

management [meⁿi^gi/ment] – 1. activitatea și arta de a conduce; 2. ansamblul activității de organizare; 3. știința și tehnica organizării

manager [rom. manager, engl. meniger] – 1. specialist în management; 2. persoană care însoțește un sportiv

marijuana [marihuana] – stupefiant asemănător cu hașișul, extras din frunzele unei specii de cânepă exotică

masochism [mazochism] – perversiune sexuală care constă în căutarea plăcerii sexuale în durere

maxwell (Mx) [macsuel] – unitate de măsură a fluxului magnetic

mezza-voce [me^{ta}-vo^{ce}] – (muz.; ca indicație de execuție), cu intensitatea pe jumătate

mezzo-forte [me^{to}-for^{te}] – (muz.; ca indicație de execuție), cu intensitate mijlocie, între piano și forte

mezzo-piano [me^{to}-pia^{no}] – (muz.; ca indicație de execuție), cu intensitate redusă, mai tare decât piano

mezzo-soprană [me^{to}-sopra^{nă}] – voce de femeie situată ca registru între soprană și contraltă

mezzo-tinto [me^{to}-ti^{nto}] – gen de gravură pe metal

mignon [miⁿion] – micuț, drăguț, delicat

milady [mi^{le}di] – titlu care se dă în Anglia femeilor nobile

miss [mis] – domnișoară, regină a frumuseții

music-hall [mi^{uzic}-hol] – spectacol alcătuit din numere variate pe fond muzical

N

newton [ni^uton] – unitate de măsură pentru forță

newyorkez [ni^{ui}orchez] – locuitor al orașului New York

nietzschean [ni^{ce}/an] – referitor la Nietzsche

O

ohm [om] – unitate de măsură a rezistenței electrice

oiconomie [oi^{co}/ni^mi/e] – disciplină care se ocupă cu studiul numelor de așezări omenești

P

pasteuriza [pastöriza] – a conserva produse alimentare

pick-up [pic-ap] – patefon electric, electrofon

pizzicato [pi^{ti}cat^o] – 1. (muz.; ca indicație de execuție), mod de a cânta la un instrument cu coarde; 2. fragment, bucată muzicală executată în acest fel

play-back [plei-be^c] – 1. redare, reproducere a unei înregistrări; 2. redare a vocii unui actor

play-boy [plei-boi] – (anglicism) persoană care duce o viață de distracție în localuri de noapte, în societate

prespapier [prespa^{pie}] – obiect greu care se așază peste hârtii pentru a le împiedica să se împrăștie

pulover, pl. **pulovere** [pulovăr] – obiect de îmbrăcăminte

puzzle [pazl] – (anglicism) joc de reconstituire a unui întreg din fragmente decupate

puzzolană [pu^{to}lană] – 1. material de construcție; 2. tuf format din sedimentarea cenușii vulcanice

R

racket [ra^{chet}] – stoarcere de bani prin intimidare și violență

ranch [re^{nci}] – fermă

Reichstag [rai^hstag] – parlament al fostului imperiu german

rock [roc] – dans modern

rocker [rɔcăr] – admirator al muzicii rock
romancero [romansero] – culegere de poeme spaniole medievale
röntgen / **roentgen** [rɔnt/ghen] – unitate electrostatică de radiație cu care se produc raze X
röntgenterapie [rɔntghenterapie] – radioterapie
rotary [rotări] – sistem de foraj mecanic

S

sauvignon [so/vi/nion] – soi de viță-de-vie originar din Franța
scherzo [scherțo] – piesă muzicală scrisă într-un tempo însuflețit, vioi și vesel
schopenhauerian [șo/pen/hau/e/ri/an] – referitor la filozoful Schopenhauer
scotch [scɔci] – 1. whisky scoțian; 2. bandă adezivă
señorita [seniorita] – domnișoară
sequoia [secvoia] – arbore conifer gigant din California
service [servise] – stație de reparare
sevillan [sevilian] – locuitor al Sevillei
sex-appeal [sex apil] – atracție, farmec deosebit pe care îl exercită o persoană asupra sexului opus
shakespeareiza [șeicspiriza] – a scrie în felul lui Shakespeare
shop [șop] – magazin cu plată în valută
show [șou] – gen de spectacol muzical distractiv
show-business [șou-biznis] – afacere în lumea spectacolelor
siemens [zimăns] – unitate de măsură a conductanței electrice
signora [siniɔra] – doamnă
signore [signɔre] – domn
signorina [siniɔrina] – domnișoară
sir [sör] – titlu dat nobililor din Anglia
snack-bar [snec-bar] – mic restaurant deschis permanent în hoteluri, în gări etc. unde se servesc aperitive, gustări etc.
soccer [socăr] – termen american pentru fotbal
software [softuer] – sistem de programe pentru computere; soft
speech [spici] – discurs
spelling [spelɪŋ] – citire literă cu literă
spray [sprei] – dispozitiv pentru pulverizare a unor substanțe, atomizor
staff [staf] – 1. personal al unei instituții; 2. stat major; 3. organ de conducere
statu-quo [statu-cvo] – stare care a existat mai înainte, care se menține și în momentul de față

stewardesă [stiu/ar/de/să] – femeie care face parte din personalul de bord al unui avion având sarcina de a servi pasagerii
strip-tease [strip-tiz] – dezbrăcare lentă și sugestivă executată în public pe un fond muzical
sufleor [sufiɔr] – cel care suflă actorilor, în timpul unei reprezentații, replicile pe care urmează să le spună
summit [sămit] – conferință, întâlnire sau reuniune la cel mai înalt nivel
surf [sărf] – sport nautic
surfing [sărfing] – sport constând în plutirea pe crestele valurilor cu ajutorul unor scânduri speciale (planșe) pe care se stă în picioare

T

tapeur [tapör] – persoană care cere mereu bani cu împrumut
traminer [tramînr] – soi de viță-de-vie din Germania
tsunami [tunamii] – (geol.) flux puternic și brusc provocat de cutremur, care devastează coastele Oceanului Pacific
tul [tül] – țesătură de mătase sau de bumbac foarte subțire și ușoară
tutti-frutti (s.n. pl.) [tuti-fruti] – mâncare din tot felul de fructe
tutu (s.n., art. **tutuul**) [tütü] – fustă din tul scurtă și încrețită purtată de dansatoare și balerine
twist [tuist] – dans modern cu mișcări de răsucire

W

waterpolo [uɔter-polo] – polo de apă
week-end [uicend] – sfârșit de săptămână
wehrmacht [vermaht] – armata germană
western [uestern] – gen de film de aventuri creat în America
whisky [uicși] – băutură alcoolică preparată prin distilarea cerealelor

X

xeres [heres] – vin de calitate superioară originar din Spania